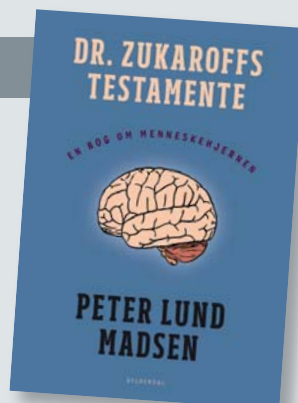

BOGANMELDELSE

UDGIVELSER

Hjernemadsens hjernebog

Anmeldt af Jens Olaf Pepke Pedersen, seniorforsker, DTU Space, jopp@space.dtu.dk

Hvis ikke det var en bog, så ville jeg have skrevet, at det var en underlig fisk, som Peter Lund Madsen – a.k.a. Hjernemadsen – har skabt med værket "Dr. Zukaroffs Testamente". Alene den mystiske titel ville normalt være nok til få mig til at gå langt udenom den. Det minder lidt for meget om De-fem-bøgerne (og ja, den lange serie indeholder faktisk også en bog om "De fem og det skjulte testamente"), men heldigvis er bogen forsynet med en forbrugeroplysning i form af undertitlen "En bog om menneskehjernen". Det er dog en noget misvisende oplysning, for bogen er meget mere end det. Det er også en bog om livets opståen og udvikling, om menneskets historie, om Peter Lund Madsens historie og endda også Universets historie (omend gennemgangen er ultrakort). Det hele udstyret med flotte tegninger, videnskabelige referencer og et større noteapparat – endda med nye illustrationer i noterne. Desuden er det også en spændingsroman, hvor den mystiske dr. Zukaroff allerede i første kapitel trænger sig ind i Lund Madsens tilværelse for at tilbyde sin assistance med at skrive den bog, som Lund Madsen forgæves har tumlet med at få styr på.

Fakta og fiktion

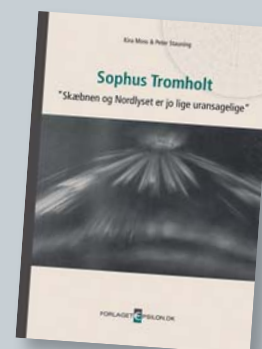
Det fører til en række møder, som regel centreret omkring mad eller kager, og hvor mødestedet skal understrege en pointe i bogen, mens bogens to hovedpersoner udveksler manuskripter og afprøver den populærvidenskabelige fremstilling for hinanden. Symbolikken er til tider er lidt for tyk, men blandingen af fakta og fiktion er et formidlingsteknisk smart trick, og man fornemmer også en tydelig inspiration fra Jostein Gaarders "Sofies Verden", selvom det i starten ikke forekommer særlig troværdigt at to tydeligvis meget intelligente mennesker kan bruge en hel aften på at gennemgå en enkel tekst på relativt få sider. Alligevel er det svært ikke at blive nysgerrig efter at få opklaret historien om den hemmelighedsfulde dr. Zukaroff, der plages både af sin fortid som forsker for det tidligere DDR-styre og af sit svigtende helbred, og det tilfører bogen et elementært spændingsmoment. Dermed lykkes det for Lund Madsen at få smuglet den ellers ret kedsommelige gennemgang af hvilke funktioner, der hører hjemme i hvilke dele af hjernen, ind i teksten. Til gengæld belønnes læseren herefter med gode og interessante beskrivelser af alle de komplekse opgaver, hjernen kan håndtere, fx hvordan sanseindtryk omsæt-

tes og især sorteres – der er konstant enorme mængder unødvendige informationer, som skal filtreres fra, og det skal løbende vurderes, om der er noget, som kræver vores opmærksomhed, eller om koncentrationen skal reserveres til vigtigere opgaver. Undervejs får vi også lige gjort op med den myte, at vi kun udnytter en lille del af vores hjernekapacitet, for naturen rutter ikke med ressourcerne, så havde vi kunnet klare os med en mindre hjerne, var det også blevet sådan.

Stenalderhjernen

Peter Lund Madsen skriver veloplagt og underholdende, og i gennemgangen af udviklingen frem til det tænkende menneske – Homo sapiens – får han også lige indføjet, at vores forgænger Homo heidelbergensis formodentlig ville have fungeret fint i et socialt samvær med nutidens mennesker, og i hvert fald uden problemer kunne deltage i mange tv-programmer og opnå stor berømmelse. På mange måder har forlægget til vores hjerne ikke ændret sig meget de sidste 100.000 år, og derfor er vores stenalderhjerne konstrueret til en tid, der som udgangspunkt var fyldt med farer og trusler, og hvor hjernen altid måtte være på vagt og vælge den bekymrede, angstfyldte tilgang til sagen. I dagens Danmark, hvor der ikke er ret meget at være bange for, opstår der derfor efter Lund Madsens mening et overskud af frygt og bekymring, og derfor har vi et stort behov for konstant at høre om potentielle katastrofer og truende kriser, der kan ramme os. Bogen er bedst, hvor Lund Madsen bevæger sig ud over, hvad der nok er fuldt videnskabeligt belæg for, og f.eks. giver sig til at spekulere over, hvordan forskellige dyr opfatter (eller ikke opfatter) verden, om menneskets frie vilje, den kulturelle udvikling og vores konstante stræben efter viden. Og ikke mindst skræmmeligheden, hvor vi har elimineret alle farer, etableret det verdensomspændende socialdemokratiske verdenssamfund, og alt styres af totalitær fornuft. Heldigvis er det umuligt at yde fuld retfærdighed til bogen på denne begrænsede plads, men den skal i hvert fald have den ultimative ros, at man efter endt læsning får lyst til at læse bogen en gang til.

Peter Lund Madsen: *Dr. Zukaroffs Testamente*, Gyldendal, 549 sider, 350 kr.

Sophus Tromholt - skæbnen og Nordlyset er jo lige uransagelige

Sophus Tromholt var en unik dansk nordlysforsker, som levede fra 1851-1896. Tromholt er dog i store træk glemt af eftertiden, men det forsøger denne bog nu at råde bod på ved at give et indblik i et spændende liv og forskningsfelt.

Kira Moss og Peter Stauning: *Sophus Tromholt - skæbnen og Nordlyset er jo lige uransagelige*. Forlaget Epsilon 2012. Ca. 200 sider, 295,- kr.

Astronomisk Guide

Astronomisk Selskab har i mere end 10 år udgivet en Astronomisk Guide med oversigter over astronomiske emner og aktiviteter landet over. I 2012 er der også udgivet en trykt udgave af guiden. Det er Lone Bruun, Michael Quaade og Jesper Grønne, der har redigeret den trykte udgave. *Astronomisk Selskab 2012, 74 sider. Gratis – uddeles på biblioteker m.m. Se den på www.astronomisk.dk*

Myrer i Danmark

Hæftet om myrer i Danmark er fuldt af overraskende viden om de små dyr for den, der ikke på forhånd kender meget til myrer og deres levevis.

Mogens Gissel Nielsen og Rune Larsen. *Natur og Museum 51. årg. nr. 3, 2012. 36 sider, 60,- kr.*